

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATIRIOL
NUMORISTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada numero per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 8 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5.

GÉNERO D' ISTIU

Encantadora amalgama
de las forsas y las arts:

dos sonatas, tres massurcas...
y quatre jochs malabars.

FLORS FÚNEBRES

LA MORT DE 'N PITARRA (*)

La Mort va baixá á la terra
 ab sa fúnebre guadanya
 y en los jardins de la vida
 va pendre un moment estatje.
 Ab una fredor fatídica
 dona tétrica mirada
 y clava sa horrible vista
 á una flor qu' al sol guayta.
 La flor d' allí més hermosa;
 la flor d' allí més prehuada;
 la que dona més perfums
 de totas las qu' embriagan;
 la joya d' aquell jardí

(*) Llegida en la vetllada necrológica que per honrar la memoria del eximi poeta, se celebrá en lo teatro Euterpe de Sabadell, la nit del 11 del corrent.

y la Mort va per robarla.
 La Vida, radiant y bella
 té ab la Mort fera batalla.
 Es la flor que més estima;
 es la flor qu' ab més zel guarda.
 Mes ¡ay! la Mort ab cobdicia
 fa brunzi al punt sa guadanya,
 y la flor va caure á terra,
 sols al fatídich contacte.
 Després brillá pur le sol
 y vá iluminá un cadavre.
 Després ab lo plor als ulls
 tothom diu:—¡Es en Pitarra!!
 Es l' autor de tantas obras
 que li han dat renóm y fama
 y han reviscut las costums
 de la terra catalana.
 Es lo qui á las nostras glorias
 ha portat sobre las taulas.
 Es un nostre fill ilustre.
 Es una gloria d' Espanya.
 Passat lo cop de sorpresa
 y ab los ulls cuberts de llágrimas,
 tothom maleheix la mort
 per havé endolat la patria.
 Mes de prompte. una veu dolça
 com la que tenen los ángels,
 diu que 'n Pitarra no ha mort:
 l' ha immortalisat la fama
 Que mentres resti un bocí
 de la terra catalana,
 será venerat son nom;
 sempre viurá entre nosaltres.
 Que tots los fills de la terra
 qu' ell ab tant zel venerava,
 tindrán per ell un recort
 barrejat ab una llágrima,
 dins del cor un monument
 y un pedestal dins de l' ánima.
 Fins lo mortuori toch
 de la fúnebre campana.
 se transforma en toch de gloria
 escampant sa veu pels ayres.
 Y si la vida comensa
 al punt hont la mort acaba,
 reviscolém los recorts
 y cridém:—¡Visca en Pitarra!

J. PUIG CASSANYAS.

Á FREDERICH SOLER

¿Tu també al cementir? ¿Allá en la fosca
 d' un ninxo 't tancarán?
 ¡Humana ingrátitud! Tu 't mereixias
 una tomba mes gran.
 Tomba hont las fullas de lo bosch, besantse,
 recordin los teus cants;
 hont la font, ab sas aigüas cristallinas,
 rompi ab notas vibrants.
 Hont arribin, tranquilas y serenas,
 las onas de la mar,
 hont las gavinas de la costa pügan
 venirte á saludar.
 Hont exhalin las flors mes suaus aromas,
 l' espay embalsamant,
 y 'ls aucells, ab lo bech acariciantse,
 d' amor vajin parlant.
 Hont lo sol, ab lo foch de sa mirada,
 l' ambient á caldejar,
 se desfassi en colors, á un temps qu' arribi
 tas cendras á escalfar.
 Hont te porti lo vent, entre sas alas,
 com un himne gegant,
 riatlladas y plors, ton nom, l' aplauso....
 ¡l' ovació delirant!....
 Eixa es la tomba que per tú voldría;
 qu' un geni, com tu gran,
 té lo cel per la tapa de sa tomba,
 tota la terra per etern descans.

A. JULIÁ PONS.

LOS MESOS ILUSTRATS

—Ves ab compte, Rius simpàtich, neda bé y no donguis salts...

¡Mira que son molt traydorass las ayguas municipals!

A FREDERICH SOLER

SONET

La escena Catalana despreciada
pels fills de Catalunya un jorn se veyá;
qu'era pobre y grollera la gent deya
veyentse de tothom, per fi, oblidada
Pero ta inspiració, may prou lloada,
un miracle molt gran en poch temps feya;
y radiant d'hermosura en trono seya
la que un jorn se vejé fins ultratjada.
La Mort ¡ay! envejosa de ta gloria
ta preciosa existencia va segarne;
mes los bons catalans á ta memoria
un grandió monument han d'aixecarne;
perque ja Catalunya sab de sobras,
que un tresor li has llegat ab tas grans obras.

FRANCISCO LLENAS.

CRÓNICA

Lo *Diari de Barcelona*, com si li fessin certa corcò las ostentosas manifestacions populars tributadas als grans homes, se despenjava l'altre dia resuscitant lo recort del modest enterro de 'n Piferrer per oposarlo al solemne enterro de Serafi Pitarra.

Si es cert que la generació del any 48, al saber que 'l desventurat autor de *Recuerdos y Bellezas de España* deixava casi en la miseria á la séva pobre mare, vá contribuir á ausiliarla per medi de una subscripció, hém de confessar que féu una obra meritoria digna de sincera alabansa. Pero, parlant ab franquesa, ¿no hauria sigut millor que á la mare de 'n Piferrer no li haguessen sigut necessaris los ausilis de la caritat, en tan tristos moments?...

Aixó, com es natural, s'hauria conseguit si las obras del séu fill, que per cert valian molt, haguessen tingut durant la vida de aquest la deguda recompensa.

Piferrer, com altres molts escriptors de nostre país, y mes encare en temps passats que avuy, treballava ab escás profit material, perque 'l poble espanyol dona ben poch valor contant y sonant als fruyts de la inteligencia, per sabrosos que sigan. Seria curiós averiguar quina assignació li satisfeya 'l mateix *Diari de Barcelona*, que 'l contá entre 'l número de sos redactors mes celebrats per sos hermosos articles de crítica literaria y musical.

D. Joan Mañé y Flaquer, fillol periodístich de 'n Piferrer, ja que aquest, si no m'equivoco, apadrinà la séva entrada á ca'n *Brusi*, podría satisfacer fácilmente la nostra curiositat sobre aquest punt concret, destinat á explicar perque fins los escriptors de més mérit, moren pobres, deixant á la séva familia sumida en la miseria.

Y consti que al pretendre aclarir aquest detall de carácter íntim no intento ofendre, ni desprestigiar lo mes mínim al venerable degá de la prempsa espanyola; desitjo únicament posar las cosas en son lloch degut, combatent á aquells esperits neguitosos pera 'ls quals, fidels á la tan coneguda observació del poeta,

«cualquiera tiempo pasado
fué mejor.»

Lo *Diari de Barcelona* ha de desenganyarse. Son propòsit constant encaminat á ofegar las expansions públicas; sos afanys dirigits á fer sempre l'apologia de tot lo vell, de tot lo ranci, de tot lo enconjit en contraposició als esclats de la vida moderna, amiga del soroll y l'aparato; aqueix crite-

ri mesquí, cas de generalisarse, no podría menos de produhir resultats tristos y perniciosos.

Enhorabona condemni, com hem condemnat nosaltres, que 'ls que coronaren en vida á Zorrilla, invertint en tan fastuosas festas sumas considerables, l'hajan olvidat després de mort, fins al punt de permetre que la viuda del gran poeta quedí reduhida á demanar almoyna.... Y encare en aquest cas no es digna de censura la coronació, sino l'olvit, que no es conseqüencia lógica de aquella, sino un sintoma dolorós de la ingratitude y de la frivolitat del poble espanyol.

¿Pero qué té que veure aquest cas ab lo tribut popular conmovedor dedicat als restos mortals de Frederich Soler? ¿Qué volia 'l *Diari de Barcelona*? ¿Pretenia que 'ls que per espay de trenta anys van aplaudirlo y ovacionarlo en l'escenari del *Teatro catalá*, haguessen consentit que se 'l hagués enterrat en un olvidat ninxo del cementiri, sense altre acompañament que la creu de la parroquia, com en los enterros per amor de Déu? ¿Pretenia evitar una apoteosis que ha sigut l'eloqüent resúm de una vida de laboriositat, triunfos y ovacions? ¿Tant mal li ha fet al *Diari de Barcelona* aquest exemple, ab lo qual ha demostrat lo poble barceloni la séva cultura y 'l séu bon afecte?

Després del enterro, vindrá 'l cambi del nom de un carrer—lo qual, mal que li pesi al *Diari*, té ben escassa importancia—tal vegada vindrá á continuació l'erecció de una estatua al fundador del *Teatro catalá*, que sempre será mes justificada que algunas otras que *obstruixen* certs sitis de Barcelona.... Induatablement, Frederich Soler inaugurarà 'l panteón de catalans ilustres.... Lo *Diari* podrá anarse esgarrifant; pero tots los esperits nobles, oberts y previsors veurán ab gran satisfacció que 'l poble de Barcelona tributi tals honors á la memoria de un literat.

Y no 's diga que aquestas demostracions aparatosas son modas que 'ns han vingut de l'altra banda del Pirineu, perque fins si aixó sigués veritat, hauriam de celebrarho. Precisament los pobles expansius que saben desbordarse com lo francés, son los que mes consideracions solen dispensar als séus literats y als séus artistas. En vida 'ls enriqueixen perque 'ls entenen y 'ls admiran; y després de morts els aixecan monuments perque 'ls anyoran y 'ls volen immortals.

Tinga per segur lo *Diari de Barcelona*, que si D. Pau Piferrer hagués sigut francés, á la seva pobra mare li haurian bastat las ganancias produhidas per las obras del séu fill y no hauria hagut de refiarse dels subsidis póstums dels admiradors del literat.

Desi, donchs, lo *Diari* 'l séu apaga-llums: abtinguis de ferlo servir com apaga-entusiasmes, y convencis de que 'l tal instrument es un objecte anacrónich, impropri dels nostres temps.

Si la present *crónica* no ha distret gayre als habituals lectors de l'*ESQUELLA*, els suplico que 'm perdonin, y en demostració de que desitjo amenisarla una mica, aquí van un parell de anécdotas de 'n Pitarra.

Una travessura carnavalesca, que 's remonta als bons temps en que á Barcelona 'l poble sabia divertirse.

En Frederich Soler y 'l seu amich Almirall qu' eran molt joves, sortiren á la Rambla disfressats de pobres montats en un carretó, que tiravan alguns camálchs vestits de rigurosa etiqueta.

Sobre 'l carretó s'hi ostentava un rétol que deya: *Lo triunfo dels pobres*.

LO GRILL DEL MUNICIPI

Diu que allí hi havia un grill molt bonich, que sempre, à tot' hora, cantava: ¡Rich!... ¡Rich!...

Una part del públich vá pendre's malament aquella broma carnavalesca y 'ls dos amichs hagueren d' escapar mes que depressa davant de las amenassas de una turba que se 'ls anava à tirar à sobre.

En cambi alguns limpiabotas verdaders, eran presos per máscaras y sufrían alguns atropellos.

En Serafi Pitarra, digué:

—Está vist que no 's pot ser pobre per cap diner.

S' acabava d' estrenar una de las obras de 'n Soler que havia tingut mes éxit, y l' endemà, al passejarse l' autor per la Rambla, tothom se 'l mirava.

—¡Aquest éxit si qu' es de debó!...—anava pensant plé de satisfacció ingénua.—Tothom me mira.

Y casi bé 's tornava roig al veures objecte de aquella atenció tan general y continuada.

—«Las mévas ilusions—deya en Soler cada vegada que contava 'l fet—duraren fins que se 'm acostá una bona dona dihentme:

—»Miri, senyor, que li penja una beta.»

P. DEL O.

MONJAS

A vora de casa nostra qu' es al eixir de la vila hi ha 'l convent de las Descalsas de germanas carmelitas.

La portera qu' es ja vella y tot lo que sab explica à una amiga de la mare

va contarli l' altre dia que las jovas que allí 's tancan per no sortirne en la vida als primers anys d' esser monjas viuhén tristas é intranquilas.

En Abril y Maig, quan Flora ha obert las fonts de sa vida, s' asseuhen en sent la tarde sota de l' arbreda ombrívola del jardí que hí ha en lo claustre y sas mans esblanquehidas teixeixen rams y garlandas de jessamins y de lilas com si volguessin donarlas à algú que son cor estima, per qui pateixen y ploran y doloridas suspiran.

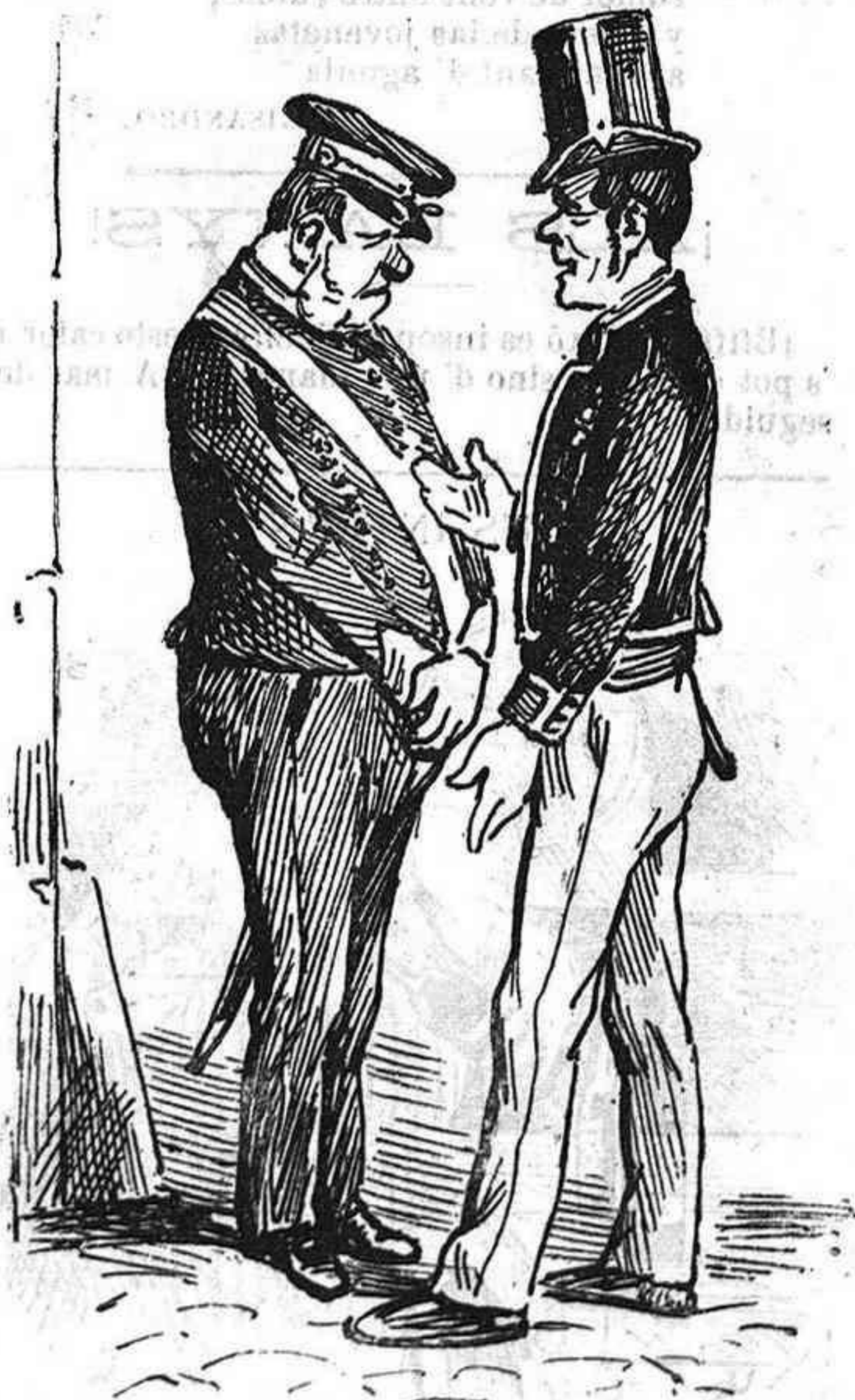
Tot las entendreix, y prompte llagrimen compungidas; y à Deu de qui son esposas no estiman pas gens ni mica.

Després lo geni trasmudan y al temps que à son Deu estiman gastan humor del dimoni per lo que diuhén y cridan.

Son cor se torna de roca, no coneixen alegrias mes tampoch coneixen penas, son de bo unas mortas vivas.

Jo 'l que va dir la portera, que tot lo que sab explica

LA SUPRESSIO DELS SERENOS

—¡No tinguis por, home! També 'ns van abolir à nosaltres, y al cap de poch temps ja tornavam à serhi...

US EXTERN

Banyes de mar.

à una amiga de la mare,
no crech que siga mentida
y per xó desde llavoras
quan sento en las carmelitas
al ser finida la tarde
tocarne l' *ave-maria*
y després un chor de monjas
fa oure las veus doloridas
de germanas jovenetas
y d' altrás ja revellidas,
me sembla 'l cant de las vellas
rumor de vent entre ruinas;
y 'l cant de las jovenetas
apenat cant d' agonía.

LISANDRO.

ALS BANYS!

¡Bffff!... ¡Aixó es insoportable! Aquesta calor no
's pot combatre sino d' una manera... ¡A mar des-
seguida!

US INTERN

Banyes de vi.

Ja sé que 'l ditxo diu que *home de banyes, home de poch anys*; pero ¡sí un hagués de fer cas d' aquestas tonterias!... Apart de que, per lo que toca à aquest refrá, 'm sembla que l' experiència demostra de sobra la séva falsetat.

¡Home de poch anys! ¿Y la ballena, donchs? ¡Bé 'n pren, en nom de Deu, de banyes durant la seva existencial Y ves si la perjudican gayre... Diu que hi ha animaló d' aquests que arriba à viure tres ó quatre sigles.

Nada, deixémnos de refráns y caborias... ¡Cap à la mar vella!

Lo difícil será arreplegar un tranvia. Aquest vá completament plé... Aquell que ara baixa sembla un formatje de Roquefort en fermentació... ¡Quina bellugadissa!

¡Calla! En aquest encare m' hi podré enquibir... ¡Epl!... Mestre, primer soch jo, que fa mitj quart que m' espero... Bé, no empenyéu ni volguéu fé entrar lo clau per la cabota. Tinch tanta ó més calor que vos y no estich disposat à sufrir impertinencias ni à portar homes à la falda...

¡Just! Tiréu, cotxero, tiréu, que si haviam d' escoltar à tots los que voldrian pujar sense càbrehi, à la tarde encare seriam aquí.

Francament, l' anar en tranvia d' aquesta manera tan incómoda es molt empipador... ¡Bffff!... Aném mes apretats que 'ls fulls d' un llibre enquadernat... ¿Vols t' hi jugar que al menos hi ha 'l doble de passatjers dels que corresponen?

Ara vull contarlos, no mes per curiositat... Un, dos, tres, quatre, cinch...

¡Bo! ¿Per qué s' ha d' assentar al méu puesto vosté? Jo no mes m' havia alsat un moment per veure quants passatjers som...

En fi: *quien fué à Sevilla*... Si no 's vol aixecar no s' aixequi; pero consti que ha abusat de la meva bona fé y excessiva afició als comptes.

¡Hola! ¿Per qué parém ara? Perque puji aquella senyora?... No, no; no cal que 's molesti... ni 'ns molesti à nosaltres. No s' hi cab... A no ser que s' assenti sobre las bestias...

No 'm miri, que no ho deya per vosté: vull di 'ls matxos del tranvia...

¡Es graciós aixó! Hi ha gent que 's pensa que un carruatje es com lo públich d' un teatro, que sempre, per ple qu' estigui, hi caben deu personas més...

Aixó ja no es anar en tranvia, sino viatjar dintre d' un fardo de roba vella... ¡Bffff!...

Sí, venfume à amohinar ara vos ab lo ditxós paperet. ¿Deu céntims?... Bé, aixó deu ser pèls que hi van com personas, cómodament assentats y ab la cantitat d' ayre respirable que per dret natural correspon à cada individu.

A mí, que vaig dret, ab un peu à fora y l' altre no sé ahónt, y ademés ab una fusta encastada al mitj de la cara y un senyor clavat al mitj de l' esquena, ja m' ho podrían fer mes acomodo...

Teniu rahó... ¡Ja pots xiular, si 'l cobrador...! Com anar, anéu tan malament com vulguéu; pero tocant à pagar, paguéu lo que marca la tarifa...

No més serveixen per aixó las tarifas d' aquesta terra: per fastidiar al próxim y ferli esquitjar los...

¡Ah! Sort que ja hem arribat à puesto. Si tardem

una mica més à serhi crech que 'm liquido entre la fusta de la cara y 'l senyor del clatell...

¡Bffff!... Aquesta barraca sembla qu' es la que té millor aspecte... ¿Cóm diu lo lletrero? *El Niágara moderno.*

¡Bravo! Entrém aquí: á mí m' agrada tot lo qu' es modern... y lo qu' es Niágara.

¡Alsa! ¿No demanavan gent? ¡Si es més ple aixó que 'l cotxe del tranvia!... ¿Ahónt es lo despaig d' aquesta barraca? Un hom s' hi pert en mitj de tanta generació...

¡Ah! Ja ho veig: es aquell taulell d' allí.

Escolti ¿cóm está de quartos? Vull dir quartos per banyarse una persona: no 's pensi que li prenguti una inconveniència.

¡Tots ocupats! ¿Y 'ls puestos numerats dels departaments?... ¡Ocupats! ¿Y la sorra? ¿també está ocupada?

¡Home! Gracias á Deu; aixó es aixó: quan se va á la vora del mar, naturalment que lo que un vol es pendre un bany.

¿Ja es fiada aquesta barraca? Perque com comprendrá vosté, sentiria molt que al surtir me trobés sense roba y hagués d' anármen á casa ab tarrabos.

Vaja, despullémnos y á veure si ofego aquesta calor tan endiastrada... ¡Miréu que 'n fa!... ¡Bffff!...

Crech que fins á dintre del aygua suava. ¡Deixéuvos d' aquell espessor de gent que no us deixa banyar de gust, y us priva l' acció y arriba hasta á deturar lo moviment de las onadas!

En fi ¿no estich vestit? Donchs altra vegada al tranvia, y á caseta.

Aném, ara al menos los cotxes no van tan plens: no més som onze personas de més... Es dir onze... Potser ben mirat, encare... Pero no vull contarlas: que hi haja las que hi haja. M' han perjudicat massa 'ls comptes que hi fet al anar.

Aturéuvos, cotxero, que baixo... y no 'm trobo ab humor per anar de bigotis...

¡Ay! ¡Gracias á Déu que soch á casa!... Fóra americana, hermillá, corbata... ¡En mànigas de camisa!... Es l' únich traje que avuy se pot soportar una mica.

¡Vinga un vano!... ¡Bffff!... ¡Quína manera de suar! Aixó es tenir aygua viva á tots los poros del cutis...

Val á parlar ab sinceritat. No sé si m' equivoco; pero 'm sembla... 'm sembla que ara que hi anat al bany tinch més calor que avants d' anarhi.

A. MARCH.

RECORT

Com la font qu' allá en las serras
cerca lo fons dels barranchs,
y 'l barranch á lo riu cerca,
y lo riu cerca la mar;

aixís mos sospirs m' aymia
dia y nit sense parar
perfum eran de ta cambra
sens qu' en mí pensessis may.

Com la font que allá en las serras
del barranch cerca lo fons,
y riu y barranch se juntan
perdentse en la mar un jorn;

aixís mon amor nineta
ha devallat poch á poch
cap al mar de l' oblidansa
ahon moren fins los recorts.

JASCINTO SALA Y MARIGÓ.

CARRER DE FREDERICH SOLER

Ja hi som.

Apenas s' ha iniciat lo propòsit y ja tenim un vot en contra: 'l del diari de 'n *Brusi*.

No ho declara categòricament en veu alta; pero si no ho diu cantant, ho diu xiulant. Lo parer del vell periódich es contrari al projecte de posar lo nom de *Frederich Soler* al carrer de Cremat gran.

¿Motius d' aquesta oposició?

Lo senyor Mañé y Flaquer—la elegantíssima y correcta forma del escrit ens induheix á creure que 'l vot del *Brusi* es degut á la séva ploma—lo senyor Mañé 'n dona dos de motius.

L' un fa riure; l' altre... també.

—Cambiar lo nom d' un carrer—diu ell—es lo mateix qu' expulsar á la gent de casa séva. Involuntariament, sense sapiguer cóm ha sigut, ahir vivian en lo carrer Tal, y avuy se troban ab que viuhen en lo carrer Qual.

—Aixó—exclama 'l senyor Mañé y Flaquer—es fer mudar de casa als vehins.—

Pero lo que 'ls vehins dirán:

—¿Mudansas de casa, que no requereixen conductora, ni carretó ni 'l menor trasbals de mobles? *Ah! nos las den todas.*

—Perque ademés—continúa dihent lo *Brusi*, polsant la corda mes tendra de la lira sentimental—los vehins no poden mirar ab indiferencia que 'ls expulsin d' un carrer ahont van neixe ells, los séus pares y tal vegada 'ls séus avis.—

Si no para la embranzida, fa neixe en lo mateix carrer tot l' arbre genealógich de la familia.

¡POBRES FRARES!

Vingan ous, vinga virám...
En aquest mon res fa nosal
Ni que 'l sarró sigui plè,
sempre hi cab alguna cosa.

Ofrenda á la Verge

Quadro del insigne pintor espanyol Antoni Fabrès, premiat ab menció honorífica en la exposició dels Camps Eliseos, de París.

¡Ay, senyor Mañé y Flaquer! ¡Com se coneix que vosté es un home arreglat y enemich dels cambis, exceptuant un que altre cambi... polítich!

¿Gent que visqui en lo pis ahont van neixe 'ls seus pares y 'ls seus avis? ¡Ni siquiera 'n trobará que visqui allá hont van neixe 'ls seus fills!

Avuy se muda de casa ab la mateixa facilitat que de camisa, y aixó del carinyo y apego al pis hont nasqueren los pares, es més assumpto per una poesia per tirar als Jochs Florals que per usarho com argument serio.

Lo segon motiu en que apoya 'l senyor Mañé lo seu vot en contra es d'un' altra categoria.

—Com al donar á un carrer un nom nou es impossible citarho sense recordar lo nom antich, tenim que á mes d'establirse una confusió, no 's conseguix lo que 's desitja y devegadas fins se produheixen unas amalgamas de gust molt dicutable.—

Y per probar aquest últim extrem, diu ab pastoril ingenuitat, posant un exemple:

—Calle de Piferrer (antes Perot lo Uadre.)

¿Qui li feya inventar jochs de carrers, senyor Mañé? ¿No tenia per ventura á má un cas fresch y absolutament histórich?

¿Se 'n recorda del carrer de 'n Cuch? A un senyor se li va antoixar canviarli 'l nom, y *expulsant de casa als vehins, que potser hi havian nascut, y tal vegada los seus pares y 'ls seus avis,* va conseguir que en lo mármol de las cantonadas s' hi grabés: *calle de la Virgen del Pilar.* Y ara—alló que tem lo senyor Mañé, que per aquell cambi no va tenir una sola paraula de protesta—ara aquells vehins, al parlar del seu carrer han de dir forzosament: *Virgen del Pilar (antes Cuch.)*

Ja veu, donchs, lo senyor Mañé que no té rahó per cap banda. Ni 'l primer motiu es de forsa, ni 'l segon pot ser, en justicia, alegat per ell.

Deixi que 'l carrer de Cremat gran se digui de Frederich Soler y ... vaja ¿per qué ocultarho? si fa bondat y 's porta com fins aquí, quan vosté 's mori també tindrà carrer.

Jo ja 'l tinch triat. Carrer de Mañé y Flaquer (antes *Carrer de Mañé y Flaquer*.)

¿Li agrada la combinació?

MATÍAS BONAFÉ.

LLIBRES

LO POEMA DEL COR per TEODORO BARÓ.—Ben conegut es l'onom de Teodoro Baró, sobre tot á Catalunya ahont ha exercit durant moltíssims anys lo periodisme, y he cultivat ademés ab brillant éxit la novela y 'l teatro. Engolfat després en la vida pública, y victima per últim de una plorada desgracia de familia, allá á Madrid ahont residia, doná esplay als sentiments del seu cor, escrivint un poema, exhuberant de poesia y de inspiració.

La ploma del poeta corra fácil, describint y contant la vida del Ampurdá. Al efecte desarrolla una acció senzilla; mes no per aixó menos interessant de uns amors en una masia. Aixó li dona peu pera descriure ab gran vivesa de tochs y molta riquesa de colorit las festas de la comarca, com la de Sant Joan y la de Nadal, las feynas del camp y de la platja, las alegrías populares com la sardana y la festa major.

Teixit d' alegrías y de condols es lo poema, impregnat de un esperit religiós que respon als ideals á que sempre ha pagat respetuós tribut lo poeta.

Sentim no disposar de major espay pera transcriure'n alguns fragments, ab los quals, millor que ab las ponderacions que podríam fer, donariam una mostra de las qualitats especials que distingeixen al llibre. Aquest sí que pot recomenarse sense restriccions á tots los amichs de las lecturas sanas, honradas y gens perillosas.

L' obra ha sigut magníficament editada en l' establiment d' Henrich y C.^{na} en comandita. La elegant y primorosa tipografia apareix realçada per un bon número de magnífichs grabats, que donan forma gránica als principals passatjes del poema.

ESTUDIOS PENITENCIARIOS per D. FRANCISCO MURCIA SANTAMARIA.—L' autor de aquesta obra pertany al cos especial d' establiments penals y presons, y dona en son llibre mostres sobradas de sos coneixements en lo ram, tractan ab gran riquesa de detalls y profusió de atinadas observacions, los següents assumptos: Una penitenciaria; de la gracia de indult; del personal penitenciari; del treball en las penitenciarias; de las juntas de patronat; de la

colonisació penal; de la reincidencia; de la presó preventiva.—Conté ademés lo llibre una classificació de las presons; un estudi sobre 'ls empleats de Penals y de las presons de Ultramar; y dos articles sobre las nostras presons de Africa y sobre 'ls uniformes de penals.

FOLK-LORE MUSICAL CATALÁ.—*Cansons populars pera cant y piano* (ab la lletra) per Jascinto E. Tort Daniel. Aquesta colecció precedida de un prólech sustancios conté la lletra y la música de las següents cansons: *La mort de la núvia; La Rosida; Lo Nostramo; La Mort; Lo Pomeret; La Dansa y La mal casada.* Son set mostres preciosas del geni poétich y musical del nostre poble, transcritas ab fidelitat y armonizadas ab verdader acert.

Seria de desitjar que 'l Sr. Tort y Daniel tan inteligent y entusiasta, trobés en la bona acullida del públich y especialment dels filarmónichs, un estímulo que 'l mogués á anar coleccionant y donant á llum altres aplechs de cansons tan ben escullidas com las que figuran en la present colecció, y que son verdaderas joyas de la literatura y del art popular á Catalunya.

RATA SABIA.

LIRICH

La companyia de 'n Mario ha terminat ja ls seus compromisos. Desde la nostra última revista efectúa un bon número d' estrenos de obras, destinadas á passar depressa, sense deixar rastre.

El amo del cotarro, drama de 'n Mariano Vela y Maestre es una producció discreta basada en los disgustos que ocasiona 'l caciquisme. Lo segon acte es lo millor de l' obra.

Luciano, drama del Sr. Dicenta, es una producció qual desarrollo adoleix de marcadas incoherencias. La tesis que l' informa te pretensions de atrevida, y no obstant no passa de ser un cliché ja gastat en lo teatro. La major part de las situacions son falsas y l' obra fou rebuda ab certa fredor. Unicament en lo diálech s' hi revelan las condicions que com á bon escriptor distingeixen al Sr. Dicenta.

El nido ageno, comedia original del Sr. B. navena, 's distingeix per la sencillez del seu argument y per la sobrietat en lo seu desarrollo. Posada l' obra per la senyoreta Cobeñas el dia del seu benefici, gosá de la ventatja de ser representada davant de un públich numeros y benévolo.

Finalment s' estrená també un juguete titulat *La Pulsera*, degut als Srs. Luceño y Cerezo de Ayala. Ofereix ben poch de particular y sigüé acullit ab benevolencia.

La companyia 's despedí ab *Miel de la Alcarria*. En Mario volgué pagar lo favor que durant la temporada li ha dispensat lo públich, ab una *ditada de mel*.

TIVOLI

¡Y qué depressa ha passat la sarsuela *Los Mostenses*, lletra de Arniches, Lucio y Cantó y música del mestre Chapí!...

Lo llibre tanca un cúmulo de situacions cómicas ab punts y ribets de bufas. Tots aquells incidents deixan de interesar perque á la llegua revelan l' esfors y la pena ab que han sigut rebuscats.

Tampoch lo mestre Chapí ha estat massa felis. Deixant apart lo coral de las donas que van á la font y dels estudiants, totas las pessas restants semblan obra de un aprent mes que de un mestre.

En vista del escás entusiasme produhit per *Los Mostenses*, l' empresa ha dit:

—Roda 'l mon

y torna á *Miss Robinson*.

De aquesta producció espléndidament presentada se 'n han donat algunas representacions, mentres se preparan nous estrenos.

¿Quin dia sentirém *La Dolores*? ¿Y las dos obras del Albeniz, quán se posarán?

NOVEDATS

Pot ben assegurar-se que 'l drama *Mancha que limpia* ha fet casi tot lo gasto de la quinzena.

Lo drama *Sofia* de 'n Cavestany ab sas pretensions al desarrollo de una tesis, y ab sas frasses qu' entran de plé en l' escola de 'n Sellés, produheix un efecte contrari al que l' autor tal volta 's proposá: en lloch de conmourre fa somriure.

Será veritat que, com preten lo Sr. Cavestany, no hi ha redenció possible per las donas extraviadas, com també ho es que no hi ha éxit segur per las obras que venen fora de temps.

CATALUNYA

L' espectacle dels *fantoques* presentat pel Sr. Zane, resulta curiós y entretingut. Aquellas figuras mecánicas se mouhen molt bé, y causan verdadera ilusió.

Lo públich els ha rebut molt bé, com aixís ho demostra 'l fet de haver tingut de prorrogar las funcions qu' en número molt limitat pretenia donar-l' impressari de aquells artistes mecánichs que no menjan ni cobran sou.

JARDI ESPANYOL

Estém en plé domini de la sarsueleta catalana. Tant *Lo somni de la ignocencia*, com *La festu del adroguer* han alcansat un bon número de representacions. Ultimament s' ha reproduhit la xistosa sarsuela *La guardiola*.

Ha contribuhit á donar amenitat als espectacles lo clown musical Ferreros qu' es en la séva especialitat de lo més notable que s' ha presentat á Barcelona.

GRAN-VIA

Estrenos: *Mujer y ruina* ó *Mariquita estoy que ardo*, parodia de la sarsuela «*Mujer y Reina*», consumada per Felipe Perez y adornada ab algunas pessas musicals del mestre Rubió. L' obra ha petat y 'l públich cada nit hi riu y l' aplaudeix.

La perla del Avapiés, lletra del Sr. Suarez Casañ; música del Sr. Lamotte, professor del Conservatori del Liceo. La producció resulta algún tant incoherent, á pesar d' estar correctament dialogada. Lo músich per la séva part no hi ha trobat gayres ocasions pera lluhirs'bi.

CIRCO EQUESTRE

Mlle Ana Legrand es una amassona de mistó, y una dona molt guapa. 'Ls recomano que la vagin á veure.

En quant á la pantomima *El emperador del gran Mogol* ó *Una festu en Pekin*, per la esplendidés ab qu' está presentada, pels grans efectes de conjunt que ofereix, y pels traballs especials que realisan molts dels artistes que hi prenen part, resulta un dels espectacles mes atractius qu' hém tingut ocasió de veure sobre la pista del *Circo Equestre*.

N. N. N.

LA ROBA DELS XANXAS

—Apa; mirin, guaytin si he dit cap mentida.

¡Vajal! ¿Aquestos trajes no son á la mida?

L' ENSAIG DEL CORO

Als meus consocis de la Societat coral
La Lira Vendrellense
obtentora d' un primer premi en lo Certámen
de coros catalans celebrat á Reus
lo dia 30 del passat Juny.

¿Qu' hém de fer?... Ja passa l' hora! ...
¡Apa, noys, cap á ensajar!
Los Pescadors ja 'ns esperan
per tirar la *llanxa al mar*.
¡Uy, uy, uy!... Molts veig que 'n faltan!...
casi no hi ha cap *primé!*...
¿y de *bèrras?*... vull dir, *baixos*;
veig que 'n faltan molts també!
¡Ja us dich que la farém bona!
¡será un ensaig de *mistó!*...
Nada, nada á passar llista
y multas *que te crió!*
¿A que vé que tants ne faltin?...
¡Es dijous!... sí, sí; está clá,
avuy es dia de moda
y tots son á festejá.
¿Anemhi? perque 'l qu' es ara
no vindrán ja segons veig.
Comensém, que tart va fentse;
¡Ojo!... ¡vinga! *Fresch lla-veig!*...
¡Alto!... ¡fora! Més piano;
¡sembla una colla de gats!...
¡No pot aná aixó ni ab rodas!...
¡Vejám si ho fém tots plegats!...
¡Ara!... ¡amunt!... Ja boy s' hi sembla.
¡alma!... ¡brillo aquí en lo vent,
ab la boca ben tancada
y murmull fort y potent!...
¡Pim; pam; terra d' escudellas!...
¡No es aixó! No respiréu
ni feu alto fins al últim
encare que us ofeguéu!...
¡Una mica de silenci
¿No heu menjat pas llengua avuy?
Continuém: ¡*Aném! la barca!*...
¡fora, fora!... ¡uy, uy, uy!...
¡Quin modo de fer pifiadas!
ab 'quest *¡aném!* no 's vá en lloch!
m' ha fet lo mateix efecte
que si haguessiu dit *¡no 'm moch!*...
¿Aixó 'us fa riure?... ¡Tú, calla!
plé fins aquí dalt estich,
perque sobre d' un ó altre
estás sempre, ¡nyich, nyich-nyich!
Continuém: tinguéu cuydado
los *segons* ab los *¡ja vá!*
y 'ls *baixos* ab molt de tiento
que l' *¡oh yup!* se senti clá...
No ha anat mal; un altre dia
ja ho farém ab més ajust:
ara passaréu lo duo
que vol ser cantat ab gust;
ab *crescendos* y pianos
y fent gradacions de veu...
¡Mireu qu' es prou: que ni un rato
puch lograr que m' escolteu!
Heu de fer muts á la gabia
quan faig una observació,
ó sinó pleguém las velas...
Sembla que 'm queixo ab rahó! ...
No rich, no; que va de serio...
Veig que avuy no 'n surtirém,
demá será un altre dia,
¿no us ho sembla?... ¡Done: s pleguém!

RAMONET R.

El *Diluvi* no pot negarse qu' es molt original.
Ara l' ha donada per comentar á la carrera y entre

paréntesis tot lo que inserta: lo que talla dels de-
més periódichs; lo que suposa que li envian, los te-
legramas y las noticias.

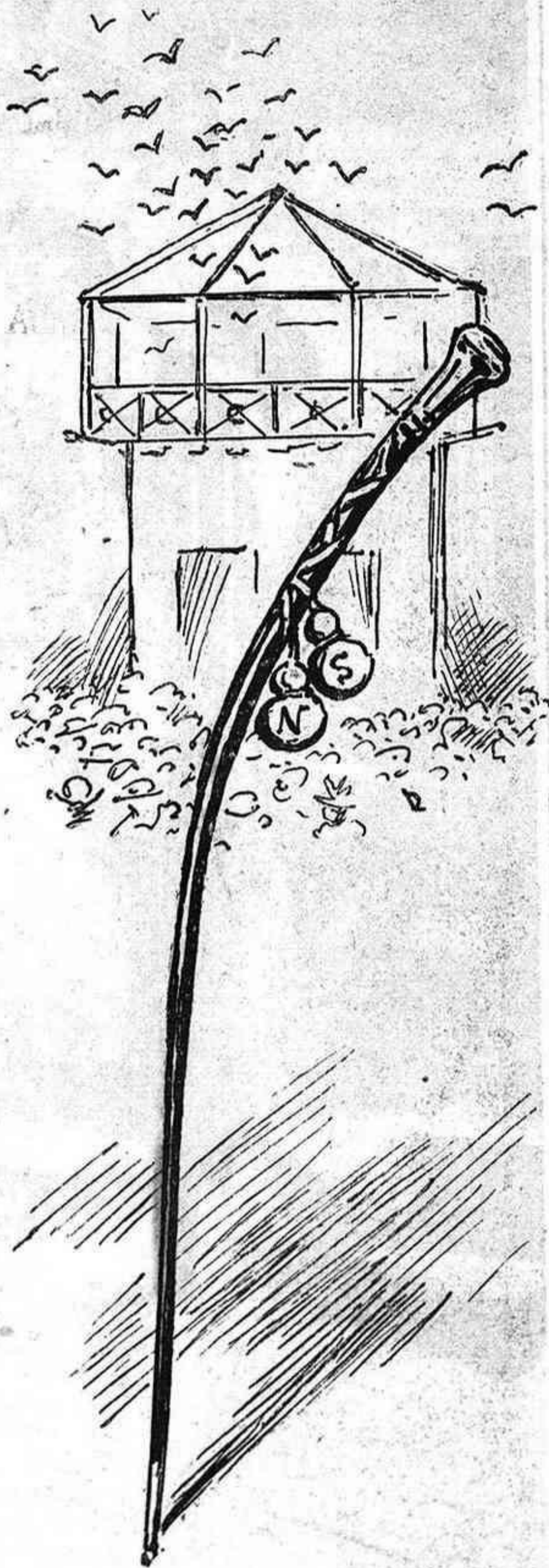
Y 's dona 'l gust d' estampar aquests comentaris
ab lletres mes negras que las usuals, com volguent
dir:—Tot lo que jo consigno te molta mes impor-
tancia que lo qu' espigolo y que lo que m' envian.
Fixens'hi bé: aixó marcat ab lletres negrillas
ha sortit del meu cap. ¡Admireume!

No pot arribar mes enllá la xifadura de la va-
nitat.

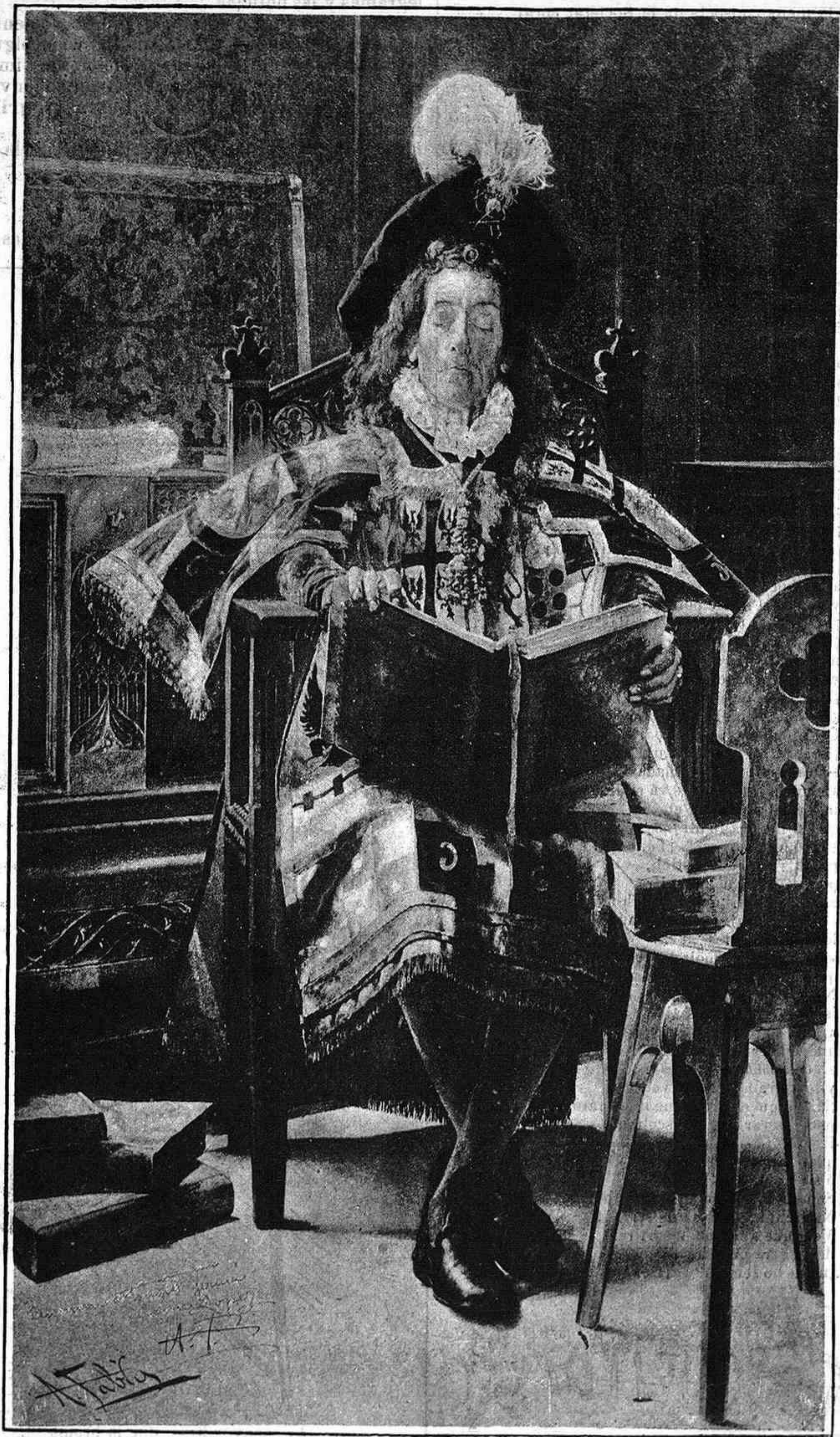
Un altra gracia del *Diluvi*.

Ja fá algú temps que vé insertant revistas dra-

LA VARA DEL ALCALDE

¡Ay, senyor Rius, que la broma
fa ja massa temps que dura!
¡Ay, que sembla que la vara
li está agafant mala hetxura!

Rey d'armas
 Quadro del célebre pintor *Antoni Fabrès*, exposat en los Camps Elíseos (París).

màtiques que suposa que li envian persones desconegudes. Sempre troba persones desconegudes que 'l treuen de apuros: quan vol atacar a algú, 's val de un desconegut: quan intenta criticar una obra, apela al mateix sistema.

Y per donar mes caràcter a la cosa esmalta las crítiques ab los corresponents comentaris estampats ab las consabudas lletras negres. Algunas vegadas diu: (Esto Sr. F. Es una vulgaridad... Lo que acaba de escribir es un disparate.)

Los séus lectors poden observarli:—Pero insensat, si tan disbarat es y tu ho coneixes ¿per qué ho insertas?

L' altre dia, al revés, tot se 'n anava en elogis al Sr. F.

«(Incògnito F. —deya—esto es criticar y entender de teatro. Hay necesidad de que Vd. se nos dé a conocer, pues entre Vd. y el aficionado y mediante algún corto repason de otro ya veterano que se permiste acotarles a Vdes. las críticas, tal vez logramos dejar sentadas en Barcelona las verdaderas leyes a que obedecen los efectos de la escena.)»

Aixís, tal com sona: es a dir:—Si vostés escriuen y a mi 'm deixan esmenarlos la plana, serém l' admiració no sols del univers, sino de tot el sistema planetari.

Ara comprench perque 'l *Diluvi* conta encare ab alguns lectors; res al mon té tants atractius com lo ridicul.

Assegura un periódich que ha arribat del Brasil un *curandero de lo incurable* que ofereix restablir al pacient, mediant lo dipòsit de una forta suma, que com es natural luego passa a ser séva.

¡Bonich sistema y de resultats segurs!... Perque 'l malalt, si tan forta es la suma que seli obliga a satisfer, podrá exclamar:

—Estich mes aliviat... y hasta sembra que m' han tret un gran pés de sobre.

Aquest sistema brasileny, també sembra que 'l practica algun advocat indígena, del qual no hi ha exemple que hajo pujat may a una vista, sense ferse pagar per endavant.

A un processat, vá demanarli, no fá molt, la friolera de mil duros.

—No 'ls tinch—deya l' infelís.

—Donchs haurá de buscarlos—responia l' advocat.

—Potse 'ls trobaria, si vosté m' assegurava l' absolució.

—Conti ab ella. No faltaria mes.

Los parents y 'ls amichs del processat, davant de tal asseguransa, varen fer un esforç, reunint los mil duros y entregantlos bitllo bitllo al advocat defensor. Y tingué efecte la vista que per cert doná lloch a grans sorpresas, y 's dictá sentència, y 'l processat sigué condemnat a quatre anys de presó correccional.

Ara falta saber si aquella suma de mil duros serà objecte de una restitució.

Sobre aquest punt seria curiós coneixer la opinió del Sr. Vallés y Ribot.

Y 'm dirigeixo a n' ell ab preferència, per tractarse en certa manera de un *pacte*, y perque tothom considera al *divino* Vallés, gran doctor en *pactisme sinalagmàtic bilateral*...

Lo nostre entranyable amich l' eminent dibuixant Apeles Mestres, ha tingut la desgracia de per-

dre a son pare D. Joseph Oriol, qu' era 'l degà dels arquitectos barcelonins.

També l' artista D. Joseph Pascó ha vist morir a la flor de l' edat a sa estimada esposa D.ª Isabel Vidiella.

Al un y al altre envihém l' expressió del nostre més íntim condol.

Ab mitj any d' anticipació s' ha publicat lo prospecte de la gran *engallinada nacional*. Lo govern ofereix al públich 54,000 bitllets a 500 pessetas, que importan 27 milions de pessetas. Ofereix premis per valor de 18.900,000 pessetas y li queda un remanent de 8.100,000 missas.

Un trenta per cent just de las quantitats que s' atravessan.

Y després sortirà per aquests mons de Déu, exclamant ab véu autoritaria:—¡Ay del infelís a qui l' atrapi jugant al quinto!...

La companyia anònima de tranvias ha suprimit de cop y volta lo servey de mitja circuvalació, y ho ha fet sense publicar lo mes minim avis... despedintse del públich a la *inglesa*, qu' es encare pitjor que a la *francesa*.

En cambi, de cotxes cap als Banys Orientals no 'n vulguin mes.

Lo que deyam fá dos senmanas:

—*Diluvio* dar bombos: mi dar banyistas.

Si 'ls vehins de la Ronda de Sant Pere están irritats per la falta de consideració de la companyia inglesa, tenen un medi molt senzill de desalterarse.

Que vajan a pendre banys de mar.

¿Será veritat que 's procedirà a l' amortisació de las passas de sereno, fins arribar a la desaparició definitiva del cos?

—Vaja—deya 'l del meu barri—que unas intencions tan *nihilistas* al sereno més impávit li fan perdre la *serenitat*.

Y després de una pausa, impregnada de tristesa, exclamava:

—¡Ay Senyor!... Tots hem de anarnos morint sense deixar hereus ni successors!... ¿Qui será l' últim xusso que desaparegui?... Si sigúes jo, la darrera nit, la passaria cantant: «¡Tururut dotze horas!»

L' últim diumenje al *Fronton* va haverhi pinyas. Sobre sí 'l tanto era dels blanchs ó corresponia als blaus, una part del públich va invadir la *cancha*: lo jurat al veures la tempestat a sobre, va fugir mes que depressa, y alguns partidaris del un y l' altre color van mesurárselas ab tot lo salero imaginable.

Surtia un entussiasta ab un ull de vellut, y un cotxero dels qu' esperavan a la porta, va exclamar:

—Aquest *tanto* sí que no 's pot negar que ha sigut dels *blaus*.

Se troba a Barcelona y hem tingut ocasió de saludarla en la nostra redacció, la distingida escriptora D.ª Emilia Pardo Bazán, una de las primeras plomas de la literatura espanyola.

D.ª Emilia, sempre entussiasta de las lletras, ha vingut a Barcelona, afrontant los rigors de l' estació, al objecte de recullir alguns datos pera la conferencia pública que sobre literatura catalana y gallega té compromís de donar próximament en la ciutat de Burdeos.

Celebrarém moltíssim que l' estancia en nostra

Los modas del siglo XIX

1878

1878

1879

1879

1880

1880

1881

1881

1882

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona.—Correu - Apartat, número 2.

COLECCIÓN DIAMANTE (Edición López)

Van publicados
26 tomos
con preciosas
cubiertas
al cromo
distintas para cada
volumen

Acaban de ver la luz
L. RUIZ CONTRERAS
PALABRAS Y PLUMAS
UN TOMO
RICARDO SEPULVEDA
SOL Y SOMBRA
Prosa y verso
UN TOMO

Tomos de 200
páginas

en 8.º menor

Precio

de cada tomo

2 reales

NOVEDAD

NAZARIN

POR **B. PÉREZ GALDÓS**

Un tomo en 8.º Ptas. 3.

OBRA NUEVA

NOVELAS EJEMPLARES

por D.ª Emilia Pardo Bazán
Un tomo 8.º Ptas. 3'50

NUEVA

EL HECHICERO

por JUAN VALERA
Un tomo 8.º menor Ptas. 2'50

MANCHA QUE LIMPIA

Drama en 4 actos por JOSE ECHEGARAY
precio 2 pesetas.

EL SEPARATISTA

Novela médico-social
por EDUARDO LOPEZ BAGO
Un tomo 8.º ptas. 3.

MARTINGALAS DE MARTINETE

LA AUTOPSIA DE CLARIN

Precio 1 peseta.

SINGLOTS POÉTICHS

PER

SERAFÍ PITARRA

12 OBRAS ILUSTRADAS AB PROFUSIÓ, 1.ª SERIE, 1 TOMO OCTAU PTAS. 6.
Cada obra suelta se ven á 2 rals.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé, en sellos de franqueig al editor López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. No responém d' extravíos, no remetent además 3 rals pel certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas

ciutat siga ben agradable à la eminent escriptora y distingida dama.

Assegura un periódich que à Sevilla 'l termómetro ha arribat à marcar 48 graus à la sombra y 59 al sol.

Lo termómetro s' adapta de cada país al us: tot es trobarse à Sevilla y al instant ferse andalús.

Parla 'l *Brusi* de granotas, y en particular de

una especie que 's cria al Tonkin, la qual resulta tan útil com divertida.

L' animal en qüestió es conegut per *granotabou*: es grossa com dos punys y se l' emplea contra 'ls mosquits. Se 'n agafan un parell ó tres y se 'ls coloca à la boca un cigarret encés. Aixís que senten lo gust del tabaco se posan à fumar ab delícia y 's quedan inmòvils. Posadas al cantell de la taula ahont algú treballa, comensan à treure fum com petites locomotoras, y ab la fumareda del tabaco, no hi ha mosquit que s' acosti à molestar ab las sevas picadas.

¡Quina llásti-

ma que haja mort en Sendil!

Ab quina riquesa de colorit parlaria de aquesta classe de granotas!... Y estich segur que diria:

—Pero à las murrias els agrada fumar bé. Figureuvos que un dia que 'ls vaig fer fumar d' estanch, van reventar totes plegadas.

S' atribueix à un regidor dels de l' olla la frase següent:

—Prou el Sr. Manel quan va reunirnos ens va dir que nosaltres eram els centinellas de la moralitat; pero la veritat es que per montar la guardia 'ns ha ficat dintre de una garita tan plena de goteras y forats, que es impossible estars'hi sense mullarse.

Observa un periódich que mentres al ajuntament las levitas y 'ls pantalons dels guardias municipals li costan 30 y 18 pessetas respectivament, à la Guardia civil las mateixas prenas sent de millor qualitat y confecció, no n' hi contan sino 27'50 y 15'50.

Un municipal deya:

—¡Claro está... como que los civiles están encargados de agafar a's lladres, à ellos nadie les roba... ni un fil de la roba!

La Comissió de Governació l' altre dia va cridar al Director [de la banda municipal, recomenanti entre otras cosas que 'ls seus subordinats vestixin ab més limpiesa.

En vista de aquesta advertencia saludable, es molt possible que la banda municipal adopti 'l següent lema: «Més música y menos *solfas*.»

De un periódich francès:

Un calvo está fent l' amor à una xicota molt caya y molt xistosa, y li diu:

—Si m' estima, jo li demostraré que per l' amor no hi ha impossibles.

—¿Que no hi ha impossibles?

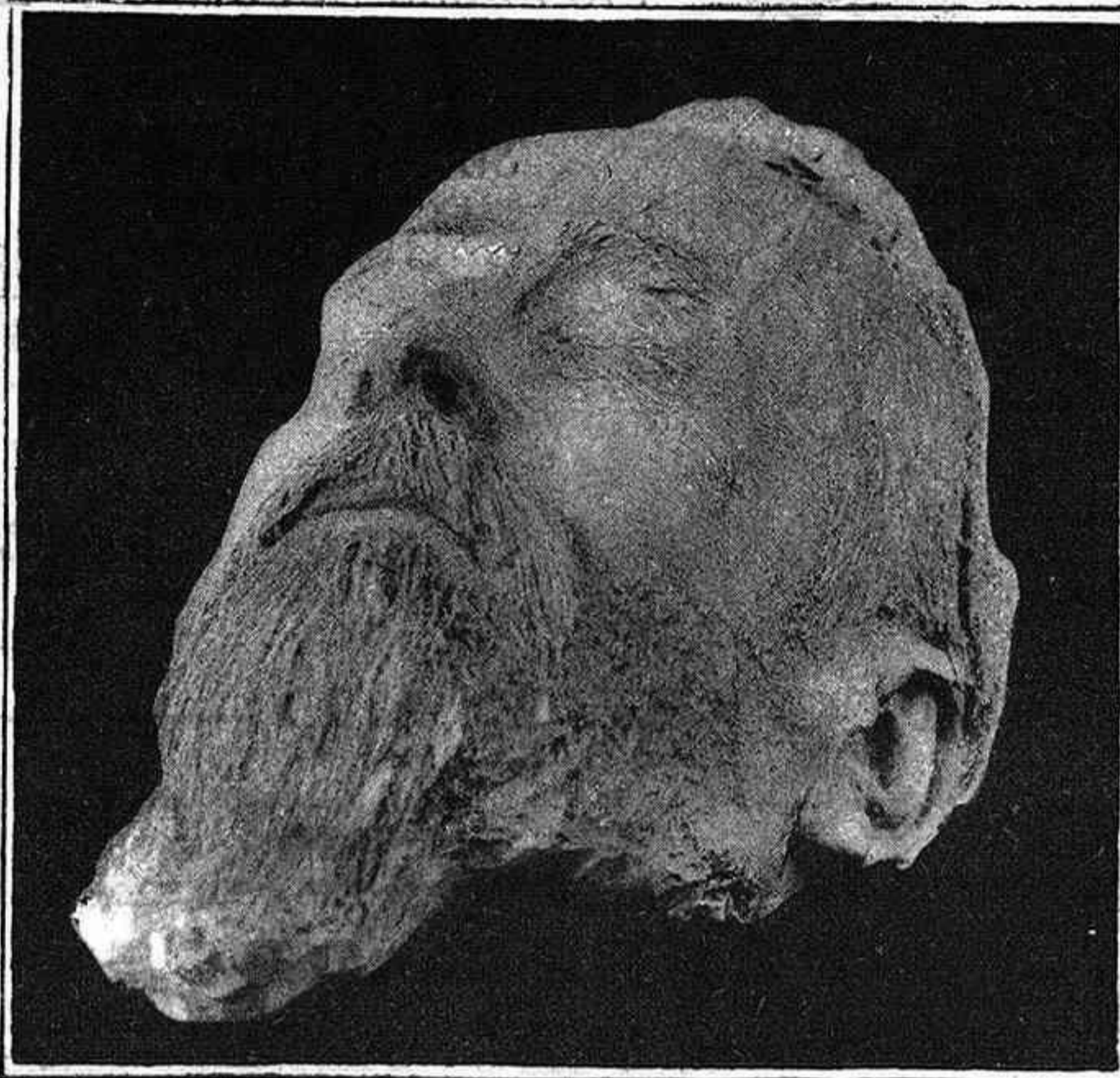
—replica la noya fixant la seva maliciosa mirada en la clepsa de aquell Tenorio escarransit.

—Donchs vamos ¿fará una cosa si li demano?

—Ab molt gust... ¿Digui que vol?

—Que 's torni à fer sorti 'ls cabells.

L' ULTIM RECORT

Mascarilla del malhaurat poeta FREDERICH SOLER.

(Obra del distingit artista Giloni.)

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' PENULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—Ba-ca-lla-ne-re-ta.
- 2.ª ID. Ca-bras.
- 3.ª TRENCA CLOSCAS.—Al altre mon.
- 4.ª CADENA.—C O R
O L I
R I P O L L
O C A
L L A N S A
S O R
A R A G O
G A L L
O L L A
- 5.ª CONVERSA.—Artesa.
- 6.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—Bartomeu.
- 7.ª GEROGLÍFICH.—Lo mon per un forat.

Medicaments del Dr. WOOM

Aixerop lactífich per augmentarla quantitat y millorar la qualitat de la llet. Utilíssim per mares y didas.

Aixerop pectoral, per curar tota classe de tos.

Aixerop antidiarrelch-estomacal, per curar las diarreas y malalties de ventrell.

Unich dipòsit: Aixeroperia del Dr. GENER, Petritxol, 2 BARCELONA

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.